

Kirjavinkki: Death without dignity?

Death Without Dignity?

Euthanasia and Assisted Suicide in Europe.
John Wyatt. Quo Vadis Institute. Salzburg.
2022. ISBN 978-3-9859571-6-3.

John Wyatt on Lontoon University Collegen neonatologian ja etiikan emeritusprofessori. Wyatt avaa uuden kirjansa myötä yleistajuisesti keskustelua etiikasta elämän lopun kysymyksissä.

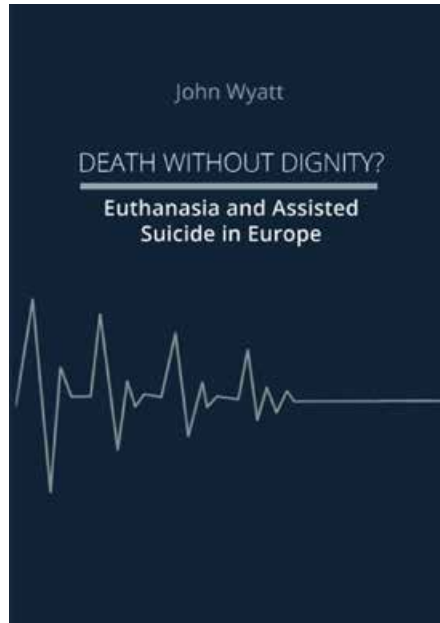
Mitä tarkoittaa ”hyvä kuolema”? Onko oma valinta ajasta ja kuolintavasta se paras tapa kuolla? Vai onko saattohoidolla tarjottavana humanimpi ja rikkaampi elämän loppu? Näistä kysymyksistä Wyatt lähtee liikkeelle analyysissään ja argumenttien kokoamisessa. Kirjan ote on asioita problematisoiva, millä kirjoittaja herättelee lukijaa itse pohtimaan kysymyksiä.

Alankomaista tuli v. 2002 ensimmäinen eutanasian sallinut maa. Taustalla oli kulttuurin muutos entistä individualisemmaksi, sallivammaksi, maallistuneemmaksi ja eutanasiaa koskevaa demokraattista keskustelua suosivaksi. Wyatt kuvaa myös Belgian, Sveitsin, Saksan, Itävallan ja Espanjan käytännöt sekä kuvaa lainsäädäntöyrityksiä Iso-Britanniassa ja Suomessa.

Wyatt toteaa, että moraalisen ajattelun selkeys riippuu käytetyn terminologian selkeydestä. Hän lainaa vanhaa viisautta: ”Viisaus alkaa siitä, että asioita kutsutaan niiden oikeilla nimillä.” Emotionaalisesti vetoavia eufemismeja, eli asialle myönteisiä ilmauksia käytetään usein eutanasiasta, jotta saataisiin teolle moraalista hyväksyntää. Olisi oleellista, että käytettävä termi kuvaa teon intentiota asianmukaisesti. Eutanasia ja lääkäriavusteinen itsemurha ovat varsin selkeitä termeinä.

Potilaan autonomia on keskeinen terveydenhuollon periaate. Sille on eutanasian kohdalla asetettu useita rajoituksia. On silti nostettu esiin kysymys, miten vapaa ulkopuolisista vaikutteista kuoleman toive voi olla. Moni kokee olevansa taakaksi läheisilleen sairautensa vuoksi ja saattaa ajatella olevan kaikille parasta, että hän kuolisi pois. Käytännössä on todettu myös läheisten painostusta. Depressiosta kärsivien kohdalla nousee esiin, onko heillä asianmukaista kykyä tehdä päätöksiä oman elämän lopettamisesta.

Wyatt nostaa esiin, että lääkäreille asetetaan melkoinen vastuu asetettujen eutanasiakriteerien täyttymisen arvioinnissa. Lopulta lääkäri on oikeudellisessa vastuussa. Häneen kohdistuu psyykkisen kuormitus koko prosessista ja jälkituntemuksista, kuten syyllisyyden tunteista. On todettavissa, että mitä enemmän lääkäri on tekemisissä kuoleman kanssa ja mitä kokeneempi hän on, sitä selvemmin hän vastustaa eutanasian laillistamista.

Kirjan ote on asioita problematisoiva, millä kirjoittaja herättelee lukijaa itse pohtimaan kysymyksiä.

Esimerkkeinä käytäntöjen ongelmista Wyatt kuvaa Oregonin mallin lääkäriavusteisten itsemurhien väljän kriteeristön, ohuen raportoinnin ja puutteellisen seurannan sekä näiden myötä seuraavat heikkoudet. Kanadassa on v. 2016 voimaan astuneen Medical Assistance in Dying-lainsäädännön voimassaoloaikana radikaalisti jo muutettu sekä lakia että sen tulkintaa. Kaltevan pinnan ilmiö on siellä toteutunut konkreettisesti. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten turvallisuus/potilasturvallisuus on heikentynyt. Vammaisjärjestöt ovat eutanasiaa vastaan, sillä he katsovat sen kyseenalaistavan heidän ihmisarvoaan.

Wyatt näkee myötätunnon kuolevaa kohtaan merkitsevän kristitylle sitä, että kuolevaa hoidetaan parhaan saatavilla olevan palliatiivisen hoidon menetelmin ja että hänen rinnallaan on toinen, välittävä, kuunteleva ja keskustelevala ihminen, jonka kanssa voi tarvittaessa käydä läpi elämän kipukohtia. Kantamalla toistemme taakkoja, toteutamme Kristuksen tahdon (Gal 6:2). Tässä hengessä sai alkunsa palliatiivisen hoidon pioneerin tri Cicely Saundersin Englannissa 1950- ja 60 luvulla käynnistämä Hospice-toiminta eli saattohoidon ja saattohoitokotien kehittäminen. Wyatt siteeraa C. Saundersia: ”Kivun lopettamiseksi ei tarvitse lopettaa potilasta”. On kuitenkin valitettava tosiasia, että asianmukaista palliatiivista hoitoa ei ole kaikkien saatavilla.

Lopussa on yhteenveto, johon on koottuna myös keskeisiä järjestöjä, jotka puolustavat hyvää saattohoitoa eutanasian tai lääkäriavusteisen itsemurhan sijaan. Kirjallisuusviitteitä on laajasti.

Teos kattaa perusargumentoinnin aihepiiristä yleistajuisessa muodossa. Se on luettavissa sujuvasti myös ilman aiheen lääketieteen tuntemusta. Kirja on käännetty saksaksi ja juuri myös ruotsiksi. Se on saatavana sähköisenäkin kirjana. J. Wyattin laajaan tuotantoon ja ajatuksiin voi tutustua: www.johnwyat.com.

Teos kattaa perusargumentoinnin aihepiiristä yleistajuisessa muodossa.

Kalle Mäki
LL, TM